

Grev Conrad Reventlow til Sandbjerg Af Carl Langholz

Forfatteren til denne artikel, Carl Langholz er sønderjyde, født i Ravsted sogn og har i mange år været bibliotekar i Skive. Han er en fremragende genealog og gør i artiklen grundigt rede for hvem Conrad Reventlow var og for hans slægt. Med ham begynder et nyt afsnit af Sandbjergs historie. Kongesønnen Hertug Hans oprettede godset. Denne var en dygtig, men hård herre, og det var hans søn hertug Philip på Lycksborg også, han var Sottrup kirkes patron.

Med Reventlowerne fulgte en mildere periode, man har ikke hørt om hård fremfærd mod befolkningen fra deres side.

Redaktionen er taknemlig over, at Carl Langholz har påtaget sig opgaven at skrive om den første Reventlow for os.

(Red.)

Med Amtmand i Haderslev *Conrad Reventlows* Overtagelse af Godset Sandbjerg i 1673 oprandt der en ny Æra i dettes Historie, som skulde vare helt til 1929, da den sidste Reventlow døde uden at efterlade sig Sønner.

Sandbjergs Ejere indtil da havde været Hertugerne af Sønderborg. Men ved Hertug Christian Adolfs Konkurs i 1667 inddroges alle hans Godser af Kong Frederik III. Denne solgte så igen 1673 Sandbjerg til Conrad Reventlow.

Ved Taksationsforretningen i 1667 sattes Værdien af Sandbjerg Len til ialt 36.061 Rigsdaler, hvoraf de 14.070 Rigsdaler udgjorde den kapitaliserede Værdi af Bøndernes og Kaadnernes Afgifter, mens Hovedgaarden med en Besætning af 60 Køer og 80 Stykker Ungkvæg vurderedes til 16.960 Rigsdaler.

I 1674 havde Godset et Tilliggende på 57 Gaarde, 39 Landbol eller Kaad og 2 Møller. Hovedgaardens Udsæd var da 50 Tønder Rug, 100 Tønder Byg, 40 Tønder Boghvede og 200 Tønder Havre, mens der var en Hollænderibesætning paa 150 Køer.

Conrad Reventlow, der fra 1681 var Medlem af Gehejmekonsiliet, havde desuden store Besiddelser i Kongeriget og fik ved særlig kongelig Naade 1681-1685 Sandbjerg og de andre sundevedske Godser erigeret til Grevskabet Reventlow, det eneste Len i Hertugdømmet Slesvig. Ved Erektionen opnaaedes der Skattefrihed for 21 $\frac{5}{6}$ Plove, mens der af de resterende 30 Plove skulde betales Kontribution på

lige Fod med andre adelige Godser i Hertugdømmet. Grevskabet blev henlagt under 2. Angler adelige Godsdistrikt.

Slægten Reventlow.

Conrad Reventlow tilhørte en ældgammel Adelsslægt, som med Udgangspunkt i Revetlo i Ditmarsken allerede i Begyndelsen af det 13. Aarhundrede bredte sig langs Elben og Stör og – formentlig efter at være traadt i Tjeneste hos Schauenburgerne – til Østholsten og senere til Mecklenburg. Slægtens Vaaben er et ved en Tindeskure skraadelt eller tværdelt Skjold af hvidt over rødt i Form af et Murværk. Paa Hjelmen er der et Hjul af Paafuglefjer, senere eventuelt forvansket til Rose, Møllehjul, Skjold eller Spejl; en fynsk Linje af Slægten førte dog to Liljekonvalstilke. Et lignende Vaaben førtes her i Landet af Slægterne *Daa*, *Galskyt*, *Rudbæk* og *Kaas*, og de formodes derfor alle at være af fælles Oprindelse. Disse Slægter kendes først efter ca. 1320, og de menes derfor at være kommet ind i Landet med de holstenske Grever i 1320'erne og 1330'erne.

Slægten *Daa's* ældste kendte Medlem er *Palle Daa*, som i 1358 ejede Gods paa Als og Sundeved. Slægten *Galskyt's* ældste kendte Medlem er *Jens Nielsen* af Od, som nævnes 1325. Slægten *Rudbæk* har formentlig Navn efter Gaarden Rudbæk i Vedsted Sogn; dens ældste kendte Medlem er *Knud Lagesen*, som nævnes 1342. *Mur-Kaas'erne* stammer fra *Ove Jensen*, der nævnes 1350 i Nørrejylland. Hans Sønnesøn *Thomas Jensen* til Gravlev og Kaas giftede sig ind i Slægten *Kaas* til Kaas i Salling med en Sparre i Skjoldet, og derefter kaldte Efterslægten sig *Kaas*. Samtidig med Ove Jensen levede Hr. *Henrik Jensen* på Fyn, og fra ham stammer de fynske *Reventlow'er*. Ove Jensen og Henrik Jensen menes at være Brødre, begge Sønner af en *Johannes Reventlow* i Holsten eller Sydslesvig og en Søster til Marsken *Lage Ovesen* (d. 1334) af den Slægt, som efter sit Vaaben kaldes *Panter*. Samtidig med de to Brødre levede i Danmark *Eiler Reventlow*, der 1333 nævnes som Landstingshører i Viborg, og *Hartvig Reventlow* og *Claus Reventlow*, der 1331 nævnes som Panthavere i Tørning Slot.

Ifølge de nyeste Forskninger (af Nordmanden *H. Munthe-Kaas*) skal Slægtens oprindelige Navn være *Daw* og dens oprindelige Hjemland være Bardengau eller Lüneburg, hvor der allerede i 900-Tallet nævnes *Daw'er*.

Den første kendte Mand af Slægten Reventlow i Mecklenburg er Ridderen *Ditlev Reventlow*, der nævnes 1236 og 1261. Til hans Efter­slægt hører utvivlsomt *Henning Reventlow* (1551-1624) til Ziesendorf, Brockhusen og Reetz i Mecklenburg, der 1573-76 var Hofjunker og 1579-84 Kammerjunker hos Kong Frederik II, hvis Dronning Sophie også var fra Mecklenburg, og 1584-88 var Lensmand paa Silkeborg, 1587-1600 paa Dueholm, 1600-1602 paa Mariager og 1602-1606 paa Skivehus og Silkeborg, men derefter vendte tilbage til sine Godser i Mecklenburg og døde der som mecklenburgsk Landraad.

Henning Reventlows Søn var *Ditlev Reventlow* (1600-1664), der ogsaa traadte i dansk Tjeneste. Han studerede først i Greifswald, Rostock og Strassburg og rejste saa i Frankrig, England, Holland og Italien. 1624 blev han Kammerjunker hos Hertug Adolf Frederik af Mecklenburg, og kort derefter traadte han i Tjeneste hos Ærkebiskop Johan Frederik af Bremen, først som hans Raad og Kammerjunker, siden som hans Marskal, og han benyttedes i adskillige diplomatiske Sendelser, 1627 til Sachsen og Kejseren, 1628 til Tilly og Wallenstein og 1630 til Kurfyrstedagen i Regensburg. Herved var Kong Christian IV's Opmærksomhed blevet henledt paa den dygtige unge Mand, hvis Fader jo ogsaa havde været i dansk Tjeneste. I September 1632 overdroges det *Henrik Rantzau* til Schmool at forhandle med ham, og Resultatet blev, at han endnu inden Aarets Udgang blev Gehejmerraad og tysk Kansler, d.v.s. Leder af Tyske Kancelli i København, hvorunder Udenrigsanliggender og Hertugdømmerne sorterede. Hurtigt blev han Kongens meget betroede Mand, hvem vigtige Forhandlinger i Tyskland overdroges. Allerede i December 1632 sendtes han til Sachsen for at skille Kurfyrsten fra Sverige og virke for Underhandlinger om Særfred mellem ham og Kejseren. I Juli 1633 sendtes han paany til Sachsen for at træffe Overenskomst om den udvalgte Prins Christians Trolovelse med Kurfyrstens Datter Magdalena Sibylla. I Slutningen af 1634 fulgte han Hertug Frederik, den senere Kong Frederik III, til Bremen Stift, efter at dette var blevet ledigt ved hans forrige Herre Johan Frederiks Død. I de følgende Aar havde han mest Ophold i Glückstadt og var derfra en af Hovedmændene ved Kongens vigtige Underhandlinger om Fredsmæglingen i Hamburg 1639-42. 1643 sendtes han til Braunschweig i Anledning af Hertug Frederiks Ægteskab med Sophie Amalie. Til alle disse Hverv medbragte den smukke, fine og kundskabsrige

Mand betydelige Evner i Retning af praktisk Dygtighed og Talent for at gribe Fordelene ved en Situation, men det synes ikke, som om han har besiddet egentligt større Overblik og Skarpsynethed eller været i Stand til at udkaste større Planer.

Efter Krigens Udbrud 1643 forlod han Glückstadt og tog i flere Aar Ophold i København som Leder af Tyske Kancelli. Imidlertid var han 1639 blevet forlenet med Romsdalen i Norge, men vigtigere var det dog, at han 1642 blev udnævnt til Amtmand i Haderslev Amt. Denne Udnævnelse vakte den største Misfornøjelse hos det slesvig-holstenske Ridderskab, fordi han ikke var indfødt, men Mecklenburger, dog indgiftet i det slesvig-holstenske Ridderskab, men det var aabenbart ikke tilstrækkeligt. Da Frederik III ved sin Tronbestigelse i 1648 ansaa det for rigtigst at være imødekommende over for Stænderne, blev Ditlev Reventlow derfor afskediget baade fra sin Post som Amtmand i Haderslev og som tysk Kansler. I den følgende Tid førte han et ret tilbagetrukket Liv, vel dels paa sine Godser i Mecklenburg og Holsten, dels i Hamburg, hvor han havde et Kanonikat ved Domkirken. Ditlev Reventlow døde i Kiel 13. August 1664 og blev begravet i Domkirken i Slesvig.

Ditlev Reventlow blev gift 1636 med *Christine Rantzau* (1618-1688), en datter af *Henrik Rantzau* til Neuhaus i Holsten og *Catharina Rantzau*. Baade paa fædrene og mødrene Side stammede Christine Rantzau saaledes fra den mægtige holstenske Slægt Rantzau, men desuden stammede hun paa Spindesiden fra saa fremtrædende holstenske Slægter som *Ahlefeldt*, *Rathlau* og *Sehestedt*.

Conrad Reventlows Karriere.

En Søn af Ditlev Reventlow og Christine Rantzau var saa *Conrad Reventlow*, der blev født i København 21. April 1644. Til Trods for at Faderen i 1648 havde forladt Danmark, besøgte Conrad Reventlow dog det adelige Akademi i Sorø og studerede derpaa ved fremmede Universiteter (i Orleans 1662). Da han vendte hjem, var han en kort Tid Kammerjunker hos den unge Hertug August Frederik (1646-1705), senere Biskop af Lübeck (Eutin). 1665 udnævntes han til Hofjunker og Kammerherre ved det danske Hof. 1667 blev han Hof- og Kancelliraad i Tyske Kancelli og søgte i Februar 1668 at blive tysk Kansler efter *Theodor Lente* (1605-1668), der havde efterfulgt Conrad Reventlows Fader og været medvirkende ved hans Fald, men

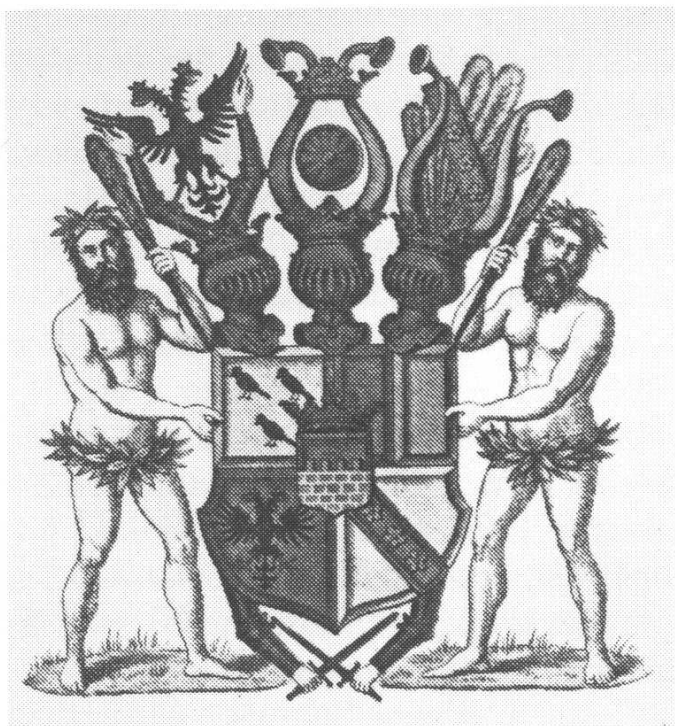
*Storkansler Conrad Reventlow.
Han fik dette høje Embede af
Frederik IV straks efter Faderens
Død i 1699.
Indenrigspolitisk førte han en
tolerant og socialt forstaaende
Politik.*

blev det dog ikke. 1669 sendtes han til Gottorp med den Medgift, som Hertug Christian Albrecht skulde have efter i 1667 at være blevet gift med Prinsesse Frederikke Amalie af Danmark, Frederik III's Datter. Som Svigersøn og Tilhænger af *Christoffer Gabel* blev han ligesom denne fjernet fra Hoffet ved Christian V's Tronbestigelse i 1670 af de nye Magthavere *Ulrik Frederik Gyldenløve*, *Frederik Ahlefeldt* og *Peter Schumacher* i Forening.

I Stedet for udnævntes han i November 1670 til Amtmand i Haderslev, hvad hans Fader jo ogsaa havde været fra 1642 til 1648. 1672 blev han Landraad i Slesvig og Holsten. I de vidtløftige Forhandlinger om Erhvervelsen af Oldenburg og Delmenhorst 1667-1673 spillede Conrad Reventlow en fremtrædende Rolle. 1672 udsendtes han for at tage Butjadinger By og Land i Len af Hertugen af Braunschweig-Lüneburg. Samme Aar fik han det hvide Baand, og 1673 ophøjedes han i Grevestanden.

Conrad Reventlow udmærkede sig i Den skaanske Krig 1675-79, hvor han blev Oberst for et Regiment. I August 1678 ansøgte han dog om Orlov fra Krigstjenesten, da hans Hustru var uhelbredeligt syg, og han som Følge deraf var saa nedbøjet, at han maatte foretage en Rejse til Italien.

Ved sin anden Svigerfaders Død i 1680 udnævntes han til Gehej-
 meraad og Overjægermester, hvilket Embede han beklædte til 1699.
 Med dette Embede, der var meget indbringende, fulgte Overopsynet
 med Statens Skovvæsen. 1681 blev han Ridder af Elefanten samt
 Patron for Universitetet i København og Medlem af Gehejmekonsei-
 let. Som saadan tog han sig ivrigt af Statssagerne, men var meget
 afhængig af sine dygtige Underembedsmænd, deriblandt den sles-
 vigske Præstesøn, Kongens Kammersekretær og Sekretær i Gehej-
 mekonseilet, senere Oversekretær i Tyske Kancelli *Thomas Baltha-
 zar von Jessen* (1648-1731). Conrad Reventlow sluttede sig til den af
 Oversekretær i Tyske Kancelli *Conrad Biermann von Ehrenschild*
 (1628-1698), Vicekansler i Danske Kancelli *Michael Wibe* (1627-
 1690) og Overrentemester *Peter Brandt* (1644-1701) dannede Kama-
 rilla (kaldet »Kabalen«), der i 1680'erne udøvede saa stor en Indfly-
 delse på Statsstyrelsen. Til et Forbund med Frankrig og Branden-
 burg knyttede man Haabet om at genvinde de til Sverige tabte
 Landsdele, at kunne tugte den troløse Hertug af Gottorp samt at
 opnaa Besiddelsen af Elbtolden og Lenshøjheden over Hamburg. I
 Marts 1682 sluttede Conrad Reventlow sammen med Gyldenløve og
 Ehrenschild en Traktat med Frankrig, ifølge hvilken Danmark mod
 store aarlige Subsidier tilsagde Frankrig Bistand i Krigstilfælde.

*Det grevelige
 Reventlovske Vaaben
 fra 1673.*

Kongen var 1683 stemt for en Krig med Sverige og støttedes heri af Reventlow og Ehrenschild, mens den forsigtige Storkansler Frederik Ahlefeldt modsatte sig et Fredsbrud.

I Maj 1684 inddroges den hertugelige Del af Slesvig under Kongen. Til dette Skridt har Reventlow og hans Parti, der fik tildelt Amtmandsposterne i det nysindvundne Land (Conrad Reventlow fik selv Gottorp Amt) tilskyndet Kongen, men Følgerne viste, at det ikke var velovervejet. Ved Frederik Ahlefeldts Død i 1686 gættede mange paa, at Reventlow vilde blive hans Efterfølger, men Reventlow, der siges at have hindret *Griffenfelds* Løsladelse af Frygt for at denne skulde genvinde sin Stilling, opnaaede dog ikke denne Værdighed, saa længe Christian V levede. Til Trods for den Gunst, i hvilken Reventlow stod hos Kongen, var hans Position ingenlunde sikker, og han var mere end nogen anden Minister anfægtet af det Rænke- og Intrigespil, der stadig skiftede ved den vægelsindede og letpaavirkelige Konges Hof. Atter og atter beretter samtidige, at Reventlow er faldet i Unaade og hans Fald nært forestaaende, men Stormen drev over, og han styrede indtil Kongens Død i 1699 som første Minister begge Kancellierne.

I 1686 var Reventlow ved Hamburgs Belejring i Kongens Følge og forhandlede dels her og dels senere sammen med daværende Præsident i Kammerkollegiet *Jens Juel* (1631-1700) og Ehrenschild med de mæglende Magters Sendebud. 1689 var Reventlow, Brandt og v. Jessen Medlemmer af Kommissionen i Anledning af de om Jever opstaaede Stridigheder. I August samme Aar afsluttede han sammen med v. Jessen Alliancetraktaten med England, ifølge hvilken Danmark overlod Kong Vilhelm III et Hjælpekorps paa 7000 Mand. 1691 sluttede Reventlow med flere en hemmelig Traktat mellem Frankrig og Danmark, i hvilken Christian V forpligtede sig til ikke at yde Frankrigs Fjender nogen Bistand og ikke at forøge Troppekorpsen i Irland.

Saaledes balancerede den danske Stat, hvis Udenrigspolitik Reventlow da ledede, mellem Frankrig og Holland-England med ikke ringe Smidighed, i Begyndelsen af 1690'erne med Hældning mod Frankrig, der var ivrig efter at etablere en dansk-fransk Samhandel, derefter mod Holland-England, som saa afgørende besad Herredømmet til Søs. Under de vestlige Stormagters Krige har Conrad Reventlow haft sin store Andel i, at det lykkedes dansk Søhandel at sikre sig

taalelige Kaar og store Fortjenstmuligheder. Han ledede personlig de fleste Forhandlinger med Stormagternes Repræsentanter og var en utrættelig Forkæmper for Reglen »Frit Skib giver frit Gods«, hvilket det svagere Frankrig anerkendte, men det stærkere Holland-England bestred. I Spekulationerne i Søhandel deltog Hof og Kongefamilie med Conrad Reventlow i Spidsen. Man kan saaledes ikke bestride, at Conrad Reventlow plejede sine og Hoffets Interesser forud for det almene, hvilket dog ikke er ensbetydende med, at han lod de andre sejle deres egen Sø. Det var et af Tidens almene Træk, og baade han og v. Jessen værnede om dansk-norske Interesser, hvor det var muligt, og det med en Iver, som Gang paa Gang paadrog dem Stormagternes Forbitrelse. Samtidig søgte Conrad Reventlow at presse de flest mulige Subsidiepenge ud af Vestmagterne og sælge danske Soldaterkontingenter til højst opnaaelig Pris.

På Magtens Tinde.

Dagen efter Christian V's Død udnævntes Conrad Reventlow 26. August 1699 til Storkansler, d.v.s officiel Leder af baade Danske og Tyske Kancelli. I April 1700 afsluttede Conrad Reventlow paa Frederik IV's Vegne en hemmelig Traktat med Kurfyrsten af Brandenburg. Over for Holland-England kom man dog i det lange Løb til kort. Det var Conrad Reventlow, der 1701 paa den danske Stats Vegne sluttede den for Danmark ugunstige Toldtraktat med Holland og en defensiv Alliance med England. Et Parti ved Hoffet søgte nu at styrte ham, men Reventlow klarede i Modsætning til v. Jessen Skærene og bevarede Kongens Bevaagenhed, men hans Indflydelse havde kulmineret, og dermed var det forbi med den tolerante og socialt forstaaende Politik, som han og v. Jessen havde repræsenteret paa det indenrigspolitiske Omraade, navnlig hvad angaar Spørgsmaalet om Bondens Stilling.

I Aarene efter 1701 mærker man ikke ret meget til Conrad Reventlows Indflydelse paa Danmarks ydre og indre Politik. Den unge *Christian Gyldenløve* og *Carl Ahlefeldt* havde en Tid lang fortrinsvis Kongens Øre. Conrad Reventlow bevarede dog Kongens Gunst lige til sin Død. I sine sidste Leveaar betegnes han, skønt han kun stod i Begyndelsen af 60'erne, som en udlevet Olding.

Conrad Reventlow var en af de største Jordegodsejere i Danmark paa den Tid. Efter Faderen arvede han Futterkamp (ved Lütjenburg

i Holsten), som han afhændede 1672. Af Svigerfaderen Christoffer Gabels Bo erhvervede han 1675-76 Segeberg Kalkværk med Gischenhagen, som han 1684 afstod til Kongen for 80.000 Rigsdaler. I Holsten ejede han desuden Øen Krautsand. Ved den sønderborgske Konkurs kom han i 1673 i Besiddelse af Sandbjerg i Sundeved, som han først vilde oprette til et Baroni, men som 1681 erigeredes til et Lensgrevskab med Navnet Reventlow. Med sin anden Hustru fik han 1681 Godset Seekamp ved Eckernförde. 1684 erhvervede han Frisenvold og Løjstrup ved Randers tildels som Ækvivalent for Segeberg Kalkværk. 1686 købte han Clausholm paa Djursland, hvor han nedrev den af *Mogens Gjõe* opførte Bygning og byggede den nuværende Hovedfløj. Et Par Mil Nord for Hovedstaden opførte han Gaarden Frydenlund. Endelig ejede han Hovedgaarden Kalø samt Kollerup i Galten Herred ved Randers og Øen Turø. Skønt Conrad Reventlow desuden var kommet i Besiddelse af store Pengemidler, var hans finansielle Forhold ingenlunde glimrende. Bortset fra den betydelige Fædrene- og Mødrenearv fik han med sin første Gemalinde en Medgift paa 28.000 Rigsdaler og med sin anden Hustru 1 Tønde Guld. Allerede 1678 angiver han sin Gæld til 50.000 Rigsdaler og senere til det dobbelte, men ved hans Død var den dog bragt ned til 25.000 Rigsdaler. Vist er det, at Reventlow ogsaa jævnlige forstrakte Kongen med betydelige Summer, og i Forbindelse hermed tales om hans »blinde Hengivenhed for Kongens Plaisirs for derigennem at stabilisere sit Hus«. Ved sine glimrende Fester, prægtige Baller og Maskerader vidste han at sikre sig den forlystelsessyge Konges Gunst.

Conrad Reventlow skildres af sine samtidige som en hæderlig og retsindig Personlighed uden synderlig fremragende Evner. Skønt den engelske Gesandt *Molesworth* var hans diplomatiske Modstander, roser han Conrad Reventlow som en Mand, der oprindelig kun havde tarvelig Indsigt i Statssager, men som ved Flid og Arbejdsomhed havde gjort sig værdig til at beklæde sin fremskudte og betydningsfulde Stilling. En anden Diplomat betegner ham som en svag, men af alle agtet Personlighed, en blid, men lidet energisk Karakter, der kun havde det ydre Skær af Magten, imponerende ved sit kølige, beherskede Væsen. Han var en stor Ynder af Bordets og særlig Vinens Glæder, men næppe mere umaadeholden i Nydelsen end de fleste Hofmænd paa den Tid. En senere Biograf har karakteriseret ham som »en sympatetisk Personlighed med en værdig Optræden«.

En anden Biograf skriver saaledes om ham: »Conrad Reventlow regnes ikke til de »store« danske Statsmænd, men heller ikke til de mindste. Ved et Hof, hvor Intrigerne var mangfoldige og hvis Rege-
ringsform maa karakteriseres som et mildere Despoti, agerede Con-
rad Reventlow med megen snilde længe ubestridt som Hovedaktør«.

Conrad Reventlow døde 21. Juli 1708 paa Clausholm og ligger sammen med sine to Hustruer bisat i prægtige Sarkofager i Slesvig Domkirke, forfærdigede af den berømte Billedhugger *Thomas Qvel-
linius*. Der findes Malerier af ham af *N. Wichmann* og en ukendt Maler paa Frederiksborg, Malerier af *Jacob d'Agar* og andre i Fami-
lieeje, Buste paa Clausholm og et Maleri paa Holsteinsborg samt et Stik efter Tegning af *Lorenz Coster* 1714. Endvidere findes der nogle Medaljer fra Tiden, deriblandt en Dødsmedalje, som efter mange Omskiftelser er havnet i Sottrup Sogn hos Medaljesamleren og -ken-
deren *Olav Bonefeld*. Conrad Reventlows store efterladte Privat-
arkiv findes paa Rigsarkivet, og der er udgivet en Registrant herover i »Vejledende Arkivregistraturer« IX, 1952, S. 69-85.

Conrad Reventlows Hustruer og Elskerinder.

Som antydnet i det foregaaende var Conrad Reventlow gift to Gange. Kun 23 Aar gammel blev han den 21. Juli 1667 gift første Gang med den da kun 16 Aar gamle *Anna Margaretha Gabel*, der var født 6. Juli 1651 og døde 26. August 1678. Hun var Datter af Frederik III's Yndling *Christoffer Gabel* (1617-1673) og dennes Hustru *Ermegaard
Badenhaupt* (d. 1699). Baade Faderen og Moderen var af ret jævn Herkomst, Faderen Søn af en Byskriver og kongelig Proviantmester i Glückstadt, Moderen Datter af en ærkebiskoppelig Rentemester paa Rothenburg i Bispedømmet Verden. Christoffer Gabel begyndte sin Karriere i 1639 som Kammerskriver hos daværende Ærkebiskop i Bremen, Hertug Frederik. Da denne i 1648 besteg Tronen i Danmark som Kong Frederik III, fulgte Christoffer Gabel med ham til København som kongelig Kammerskriver og Forvalter ved Omsla-
get i Kiel, det daværende store Pengemarked. Gabel vandt efter-
haanden Indflydelse ved de betydelige Pengeforretninger, især For-
valtningen af Indtægterne til »Kongens eget Kammer«, som hans Embede medførte, og ved den Tillid, som Kongen nærede til ham, sin Tjener og daglige Hjælper. Gabel ønskede kun at styrke sin Konges Magt og var ret virksom ved Enevældens Indførelse i 1660. Dette Aar

fik han en fremtrædende Plads i Skatkammerkollegiet som Rente-
mester og blev samtidig Assessor i Statskollegiet og kort derefter
ogsaa i Højesteret. I de følgende Aar fik han den største Indflydelse
hos Kongen. 1664 udnævntes han til Gehejmestats- og Kammerraad
og Statholder i København, og samme Aar optoges han i Adelen.
Men da Frederik III, som Gabel skyldte alt, døde i 1670, var hans Ind-
flydelse forbi, og han blev fjernet fra Hoffet.

*Conrad Reventlows anden Hustru,
Sophie Amalie Hahn,
der ikke kunne tilgive, at Datteren
Anna Sophie giftede sig med
Kong Frederik IV.*

Efter knap tre Aars Enkemandsstand blev Conrad Reventlow gift
2. Gang 1. Maj 1681 med den da 17-aarige *Sophie Amalie Hahn*, der
var født 25. Marts 1664 og døde 24. Marts 1722. Hun var Datter af
Christian V's Yndling og Jagtkammerat, Overjægermester *Vincent's
Hahn* (1632-1680) og dennes 1. Hustru *Sidsel Kaas* (1645-1667). *Vin-
cent's Hahn* var fra Mecklenburg, mens *Sidsel Kaas* var rundet af
gamle danske Adelsslægter, dog ikke Mur-Kaas'erne, som jo egent-
lig var Reventlow'er, men Sparre-Kaas'erne. *Vincent's Hahn* var
kommet til Danmark allerede som Dreng sammen med sin Moder,
efter at hans Fader i 1635 under Trediveaarskrigen var faldet i Kamp
mod et kejserligt Strejfkorps. Da Statsomvæltningen i 1660 satte
Frederik III i Stand til at ofre mere paa sine tyske Yndlinge og sin
Jagtetat end før, udnævnte han 1661 *Vincent's Hahn* til Over- og Hof-
jægermester for Danmark, fra 1663 tillige for Hertugdømmerne.

Denne Stilling indbragte ham en Aarsløn paa 1600 Rigsdaler. Til det gode Embede kom snart efter en smuk Godsejendom, idet Vincents Hahns Ægteskab med den 16-aarige danske Adelsfrøken bragte ham hendes mødrene Godser Sparresholm og Jomfruens Egede i Medgift.

Vincents Hahns store Tid oprandt dog først med Christian V's Tronbestigelse i 1670. Den endnu unge Overjægermester med den fint udviklede Sans for Hjorte, Piger og god Vin var som skabt til Ven for den unge Konge, som blandt alle Statens Departementer havde mest Sympati for det Hahn'ske. Vincents Hahn stadfæstedes i sine Embeder, udnævntes September 1670 til Generalinspektør for de kongelige Skove i Danmark og i Hertugdømmerne, fik sin Etats Budget forøget, blev hvid Ridder og fik en Række Gaver i Form af Gods og andre Værdier. 1672 skænkede Kongen ham Landsbyen Tobberup i Smørum Herred, og heraf oprettede han den adelige Sædegaard Hjortespring. 1673 fik han Skøde paa Abrahamstrup i Horns Herred, som han til den kongelige Jagtelskers Ære kaldte Jægerspris. 1679 skænkede Kongen Vincents Hahn og hans Efterkommere Godset Seekamp i Slesvig som arvelig Ejendom.

Paa dette Tidspunkt var Vincents Hahn som den, der stod Kongens Hjerte nærmest, en af Rigets mest indflydelsesrige Mænd. Han havde med Glæde hilst Griffenfelds Fald i 1676, og han optraadte i de følgende Aar som Fører for en Hofkamarilla, som støttet paa Kongens Elskerinde *Sophie Amalie Moth* intrigerede mod Storkansler *Frederik Ahlefeldt* og Dronning *Charlotte Amalie*. Til dette Parti hørte ogsaa Conrad Reventlow og den førnævnte Peter Brandt, der iøvrigt var fra Sønderborg. 1677 fik Vincents Hahn overdraget Tilsynet med Hofetatens Økonomi. 1678 udnævntes han til Gehejmeraad og medvirkede i skarp Modsætning til Dronningen til at fjerne Danmark fra Brandenburg og svække Kurfyrstens Indflydelse paa de danske Konsilier. 1679 blev han Ridder af Elefanten, og han havde vel set hen til et Grevskab som det naturlige Maal for sin Ærgerrighed og Rigdomsattraa, men faa Maaneder efter indhentedes Døden ham. Man sagde, at han drak sig ihjel.

Conrad Reventlows ægteskabelige Sidespring.

Conrad Reventlows Forhold til sin første Hustru synes at have været hjerteligt, eftersom han ved hendes Sygdom og Død i 1678 følte sig

saa nedbøjet, at han maatte søge Orlov fra Krigstjenesten for at foretage en Rejse til Italien. Men Forholdet til hans anden Hustru synes at have været mindre hjerteligt, skønt hun dog ellers medbragte ham en hel Tønde Guld i Medgift, og skønt hun siges at have været en fortræffelig Kvinde.

I hvert Fald indlod Conrad Reventlow sig kort efter sit Bryllup med Sophie Amalie Hahn i et Forhold til Grevindens Kammerjomfru, den ca. 20-aarige *Cathrine Lauenstein*. Frugten af dette Forhold var en Datter, som blev født 29. August 1682 og kaldt *Anna Margaretha* efter Conrad Reventlows første højtelskede Hustru. Grevinden synes dog ikke at være blevet jaloux paa sin Kammerjomfru for dette Forhold, for hun beholdt hende i sin Tjeneste, indtil hun den 19. April 1689 omkom ved Operahusets Brand. Cathrine Lauenstein var Datter af Borgmester i Haderslev *Just Lauenstein* (ca. 1615-1693) og dennes 2. Hustru *Elsabe Køndig* (1630-1719), som blev gift 8. Maj 1660.

Med Anna Cathrine Hagensen havde Conrad Reventlow tre Børn, hvoraf Datteren Conradine var en stor Skønhed.

Knap 13 Aar gammel blev hun forlovet med Geheimarkivar Frederik Rostgaard.

Nogle faa Aar efter Affæren med Cathrine Lauenstein indlod Conrad Reventlow sig i en ny Elskovsaffære med en anden af sin Gemalindes Kammerjomfruer, nemlig med *Anna Cathrine Hagensen*, der

ogsaa var en Borgmesterdatter – fra Aabenraa. Anna Cathrine Hagensen var født 2. September 1659 i Aabenraa som Datter af daværende Borgmester der *Carsten Hagensen* (Karsten Haggensen) (1626-1701) og dennes 1. Hustru *Eleonora Jørgensen* (d. 1690). Om den farverige Carsten Hagensen har H. V. Gregersen skrevet en yderst læseværdig Artikel i Sønderjysk Månedsskrift 1978. Mens Conrad Reventlows Forhold til Borgmesterdatteren fra Haderslev kun synes at have været forbigaaende, og deres Datter kun blev Præstekone, blev hans Forhold til Borgmesterdatteren fra Aabenraa varigt. Fra 1684 til 1687 fødte Anna Cathrine Hagensen Conrad Reventlow tre Børn, og dem blev der sørget godt for, de blev i 1695 lyst i Kuld og Køn og optaget i Adelen med Navnet *Revenfeld*, og de opnaaede høje Positioner i Samfundet. Heller ikke over for Anna Cathrine synes Grevinden at have næret Jalousi, idet hun lod hende føde sine Børn på Greveparrets Bolig paa Sandbjerg. Som en passende Bolig for sin Elskerinde købte Conrad Reventlow i 1684 den gamle Adelsgaard Vandlinggaard i Starup Sogn nær ved Haderslev, og her levede Anna Cathrine saa til sin Død den 27. Februar 1691, kun 31 Aar gammel. Conrad Reventlow sørgede for en statelig Begravelse til hende i det særlige Revenfeldske Kapel i Haderslev Kirke. Paa hendes Kiste anbragtes hendes Vaaben og en Indskrift, der sandsynligvis var forfattet af Conrad Reventlow selv.

Conrad Reventlows Børn og Efterkommere.

Pladsen tillader kun en ret kort Omtale af Conrad Reventlows Børn og Efterkommere.

Med sin 1. Hustru Anna Margaretha Gabel havde Conrad Reventlow 7 Børn, hvoraf 4 døde som smaa. De øvrige Børn var:

1) Greve *Christian Ditlev Reventlow*, der var født 21/6 1671 i Haderslev og døde 1/10 1738 paa sit Gods Tølløse paa Lolland. Kun 19 Aar gammel blev han 1690 sin Faders Afløser som Amtmand i Haderslev og Landraad i Hertugdømmerne. 1692 blev han Oberst ved et Rytterregiment ved de danske Hjælpetropper i Irland og deltog i de følgende Aar i Krige i Udlandet, bl.a. i kejserlig Tjeneste, men forrettede samtidig nogle vigtige diplomatiske Hverv for den danske Konge. 1698 blev han hvid Ridder og 1699 sin Faders Efterfølger som Overjægermester. Men 1707 forlod han den kejserlige Tjeneste og vendte tilbage til Danmark. Samme Aar blev han Ridder af

Elefanten, Gehejmeraad og General til Fods samt overtog atter sine Charger som Amtmand i Haderslev og som Overjægmester. 1709 blev han kommanderende General for den danske Landgangsstyrke i Skaane, men afgav 1710 Kommandoen paa Grund af Sygdom og tog sin Afsked fra Hæren. Efter at den svenske Feltherre Stenbock havde afbrændt den aabne By Altona, udnævnte Kongen i 1713 Reventlow til Overpræsident for denne By, og denne genopbyggede han paa kort Tid. Efter den store Brand i København i 1728 satte Kongen ogsaa C. D. Reventlow i Spidsen for den for Genopbygningen nedsatte Kommission, og han vandt almindelig Paaskønnelse for sin Virksomhed.

C. D. Reventlow var vel for sin Tid Landets største Godsejer og rigeste Mand. Efter sin Fader arvede han Grevskabet Reventlow (Sandbjerg) og Frisenvold. Selv erigerede han Grevskabet Christiansborg (senere Christianssæde) paa Lolland 1729 og blev forlenet af Kongen med Baroniet Brahetrolleborg paa Fyn 1722, oprettede Stamhusene Frisenvold 1731 og Krenkerup 1735, Pederstrup med Skelstofte 1725 og Lungholm 1727, Taastrup, Aalstrup og Tølløse 1728. Dødsboet opgjordes til ialt 664.000 Rigsdaler, hvorfra der afgik 112.000 Rigsdaler i Passiver. Denne Rigdom skyldtes ikke mindst hans Hustrus store Pengeforstand og administrative Evner.

C. D. Reventlow var 1700 blevet gift med *Benedicte Margrethe Brockdorff*, født 1678 og død 7. Juni 1739 paa Tølløse, Enke efter den rige *Jørgen Skeel* til Gammel Estrup og Krenkerup m.m. (1656-1696) og Datter af Oberst *Cai Bertram Brockdorff* til Bothkamp i Holsten og *Hedevig Rantzau*.

Fra C. D. Reventlow nedstammer de senere Grever Reventlow, deriblandt de to Bondevenner *Christian Ditlev Reventlow* og *Johan Ludvig Reventlow*, desuden paa Spindesiden Hertugerne af Augustenborg og derigennem Kejserinde *Augusta Victoria*, Kong *Konstantin* af Grækenland og Kong *Carl XVI Gustav* af Sverige.

2) Komtesse *Christine Sophie Reventlow*, født 30. Oktober 1672 i Haderslev og død 27. Juni 1757 paa Holsteinsborg, gift 1. Gang 14. September 1688 med Greve *Niels Friis* til Frijsenborg (1664-1699), 2. Gang 24. December 1701 med Greve, senere Storkansler *Ulrik Adolf Holstein* til Holsteinsborg (1664-1737). Fra 1. Ægteskab nedstammer Greverne Frijs til Frijsenborg, fra 2. Ægteskab Greverne Holstein til Holsteinsborg.

3) Komtesse *Armgard Margrethe Reventlow*, født 17. August 1678 i København og død 7. Januar 1709 samme Sted, gift 3. Januar 1695 med Greve *Frederik Ahlefeldt* til Langeland, Graasten, Søgaard m.m. (1662-1708), Søn af Conrad Reventlows gamle Modstander og Rival, Storkansler Greve *Frederik Ahlefeldt* (1623-1686). Ægteskabet var barnløst, og Frederik Ahlefeldts Godser overgik efter hans Død til hans Halvbroder, Greve *Carl Ahlefeldt* (1670-1722).

Conrad Reventlow fik i sit 2. Ægteskab med Sophie Amalie Hahn 10 Børn, hvoraf de 6 døde som smaa. De øvrige var:

1) Komtesse *Anna Margaretha Reventlow*, født 6. Oktober 1682 og død 21. Marts 1710, gift 16. Marts 1699 med Greve *Hans Schack* til Grevskaberne Schackenborg og Gram (1676-1719). Fra dem nedstammer Greverne Schack til Schackenborg og Greverne *Brockenhuus-Schack* til Gram og Giesegaard.

2) Komtesse *Charlotte Amalie Reventlow*, født 31. December 1683 og død 1700, trolovet med – men ikke gift med – sin Fætter, den senere Overhofmarskal *Otto Blome* til Deutsch-Nienhof (1684-1738), Søn af *Bendix Blome* til Dänisch- og Deutsch-Nienhof (1627-1688) og *Elisabeth Christine Reventlow* (1645-1702).

3) Komtesse *Ulrikke Eleonora Reventlow*, født 1. November 1690 og død 20. September 1754, gift 20. December 1713 med Greve *Ferdinand Anton Danneskiold-Laurvig* (1688-1754), Søn af Norges Statholder *Ulrik Frederik Gyldenløve* (1638-1704) og Sønnesøn af Kong Frederik III. De havde to Sønner, men ingen af dem efterlod sig Børn, hvorfor Grevskabet Laurvig i 1783 gik over til Greve *Christian Ahlefeldt* til Langeland (1732-1791), der var en Dattersønnesøn af Ulrik Frederik Gyldenløve, og derefter kaldte hans Efterkommere sig *Ahlefeldt-Laurvig*.

4) Komtesse *Anna Sophie Reventlow*, født 16. April 1693 i København og død 7. Januar 1743 paa Clausholm, viet 26. Juni 1712 til »venstre Haand« til Kong *Frederik IV* (1671-1730), 16. Marts 1721 til »højre Haand« og samtidig kronet til Dronning af Danmark og Norge. Efter Kongens Død blev hun af Christian VI forvist fra Hoffet og henlevede sine sidste Aar paa Clausholm. Dronning Anna Sophie er den eneste ikke fyrsteligt fødte Dronning, Danmark har haft. Hendes og Kongens Børn døde alle som smaa.

Komtesse Anna Sophie Reventlow, som Frederik IV fik Øje paa ved en Maskerade paa Koldinghus 1711. Aaret efter bortførte han hende fra Clausholm og lod sig samme Dag vie til hende ved venstre Haand og gav hende Titel af Fyrstinde af Slesvig.

Conrad Reventlows Børn udenfor Ægteskab.

Conrad Reventlow fik med Kammerjomfru Cathrine Lauenstein som tidligere nævnt Datteren *Anna Margaretha Conradsdatter*, født 29. August 1682 og død 11. Juni 1722 i Aller Præstegaard i sin 14. Barselseng, gift 10. September 1699 i Værum ved Randers med Sognepræst i Aller og Taps, senere Provst *Johannes Zoëga* (1672-1729), Søn af Sognepræst i Vilstrup *Paul Zoëga* (af en oprindelig italiensk Slægt) (1635-1688) og *Magdalena Friis* fra Abild Præstegaard (1638-1715). Fra Johannes Zoëga og Anna Margaretha Conradsdatter stammer de nulevende Medlemmer af Præsteslægten Zoëga i Danmark og paa Island.

Med sin Elskerinde Anna Cathrine Hagensen havde Conrad Reventlow som allerede nævnt tre Børn, der 1695 blev lyst i Kuld og Køn af Faderen og optaget i Adelen med Navnet *Revenfeld*. De tre Børn var:

1) *Ditlev Revenfeld*, født 4. Marts 1684 paa Sandbjerg og død 18. Juli 1740 i Rendsborg. Han gik Officersvejen og endte som General-løjtnant af Kavalleriet og Kommandant i Rendsborg samt hvid Ridder. Han blev gift 5. December 1718 i Hamburg med *Anna Catharina Woldenberg* (d. 1751), Datter af den hamburgske Oberst *Johann Woldenberg* og *Anna Catharina Langermann*. Efterslægten levede i Holsten og uddøde først i Begyndelsen af dette Aarhundrede .

2) *Conrad Revenfeld*, født 1685 paa Sandbjerg og død som ung.

3) *Conradine Revenfeld*, født 9. Juli 1687 paa Sandbjerg og død 22. Oktober 1770 paa Krogerup, gift 1. Marts 1703 med daværende Gehejmearkivar, senere Oversekretær i Danske Kancelli, tilsidst Konferensraad *Frederik Rostgaard* til Krogerup og Anholt (1671-1745), Søn af den kendte Ridefoged *Hans Rostgaard* til Krogerup (1625-1681). og dennes 2. Hustru *Cathrine Arendrup* (1636-1672). *Frederik Rostgaard* og *Conradine Revenfeld* havde 1 Søn og 6 Døtre, men kun een af dem efterlod sig Efterkommere – Datteren *Conradine Sophie Rostgaard* (1704-1758), gift 1. Gang 1720 med Ritmester, Kammerjunker *Frederik von der Maase* til Førslevgaard og Tybjerggaard (1696-1728), 2. Gang 1736 med daværende Kancelliassessor, senere Byfoged i København *Oluf Bruun* til Gjerdrup Hovedgaard (1711-1767). Fra 1. Ægteskab stammer Slægten von der Maase, som i mange Aar ejede Krogerup og Anholt, paa Spindesiden Greverne *Moltke* til Bregentved, Greverne *Brockenhuus-Schack* til Giese-
gaard og Gram, Baronerne *Schaffalitzky de Muckadell* til Arreskov og Stamhusbesidderne *Sehestedt Juul* til Ravnholt. Fra 2. Ægteskab stammer Embedsmandsslægten *Bruun*, deriblandt Forfatteren *Malthe Conrad Bruun* og Frihedskæmperen *Kim Malthe-Bruun*.

Conrad Reventlow har saaledes mange Efterkommere, ogsaa i vore Dage. I social Henseende spænder de lige fra Konger, Hertuger, Grever, Baroner og andre adelige til Embedsmænd, Præster, Borgere, Bønder og Arbejdere.

Tysk Medalje
i Anledning af
Conrad Reventlows Død.
Bagsidens latinske
Indskrift betyder:
Kongeriget Danmarks
Storkansler.
Conrad af Reventlow
født 1644.
Misundelsen overlegen
død 1708.

Hovedkilderne til denne Artikel har været Dansk biografisk Leksikon, Danmarks Adels Aarbog, »Danske Slotte og Herregaarde«, Traps Danmark og Sven Tito Achens »Danske Adelsvåbner«.

Tidsskriftkopi

Tidsskriftkopi af:
Årsskrift for Sottrup sogn
Langholz, Carl
Grev Conrad
Reventlow til Sandbjerg
1988
S. 42-59

DanBib/BOB bestil-id:
1018153533

BestillingsId: 1425721487838

Dette materiale er indskannet og fremsendt elektronisk i henhold til aftale med COPY-DAN Tekst & Node.

Det er tilladt modtageren af denne e-mail at videresende det indskannede materiale til andre.